

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁS EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Egy példány 10 fillér.

FÜSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,
földbirtokos.Dr Kállay Tamás,
orsz. képviselő.Dr Hinléder Fels Ernő,
orsz. képviselő.Dr Viola Sándor,
ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FÜMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olosó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

A nemzet komédiásai.

— június 28.

Komédiákat nemcsak az életben, hanem a politikában is lehet rendezni. De míg ott az egyes ember, addig itt egy egész nemzet fizeti meg a nézőtér belépti díját. Annak a nagy komédiának, melyet előbb Tisza István gróf társulata, ujabban pedig Fejérváry Géza báró pojácai rendeztek a nemzeti élet cirkuszában, a direktorok nagyon drága belépti díjat szabtak: az alkotmányos élet feltételeinek feladását.

A nemzetet azonban becsapni nem lehetett, mert a nemzeti élet erkölcsi tőkéjét, politikai vagyónát ezer meg ezer gondos szem őrzi, millió meg millió erős kar védelmezi. Abból drága multságokra, komédiákra nem telik. Az előadás nem sikerült, a pojáca-programm minden pontja megbukott. A „malac-banda“ üres kasszával megugrott. Fejérváry dummer August hamarabb vágódott a porondra, mint a hogyan a szerepbeosztás kívánta és arcára freccsént a nemzeti megvetésnek, utálatnak sara.

Az idomított állatok bevezetése sem sikerült. Harmincheten kirugtak a hámból.

Következett a némajáték: a főispánok lemondása. De még ezzel is felsültek. Legalább hatásában fel. A főispánok ugyanis a „szabadelvű“ párt emberei, ennek a pártnak birták bizalmát, ennek a pártnak voltak kortesei, ennek a pártnak voltak mandátumszállítói. Ám a saját pártjuk bizalmatlanságot szavazott a kormánynak. Nekik tehát le kellett vonniok a konzekvenciát. Be kellett adniok lemondásukat, mert hogyan támogathatnának olyan kormányt, melyet saját pártjuk bizalmatlansággal sujtott. Erre már ők sem mondhatták: „szeretném látni azt a kormányt, melyet ne támogatnék“.

A játék azonban nem jól sikerült. Tisza István és pártja ugyanis nem becsületességből, nem hazafiasságból fejezett ki bizalmatlanságot, hanem kortesfogásból. Szimulálás volt az egész. Ám a főispánoknak szimulálni nem olyan könnyű, mert gyorsabban nyakon csiphetjük. Nekik tehát menni kell. Mindnyájuknak el kell menni... Hiába kapacitálta őket a párt, hiába kérte tovább maradásra Tisza

István Nekik menni kell. Szomorú menet. Utolsó katonái a vert seregnék.

Nem sikerült a játék. Most vették csak észre Tiszáék, hogy nagyon elhibázott a játék. Mit tölük az a bizalmatlansági indítvány, mert saját hiveiket kergették szét vele. Ugy kell nekik. A banditákat rendesen saját hálójukban fogják meg.

A főispánok pedig ne busuljanak. A nemzeti élet terén nekik úgy sem jut szerep. A hazafiui becsületesség már korábban parancsolta, hogy menjenek. Miért kellett még Tiszát is támogatni a nemzet megnyilatkozása után? Lemondásuk erkölcsi értékkel csak úgy bír, ha erre őket a hazafiasság indította. Ámde mostani lépésüknek ezt a zománcát kissé kopottá teszi az a tudat, hogy utaválót ugyanazon kufferből kaptak, melyből Tisza István felpakkolt. „Legyen vége a komédiának“ — mondja most a nemzet és kotródjanak a nemzet komédiásai.

Dr Hinléder Ernő,
orsz. képviselő.

— Képviselők Nagyenyeden. Óriási érdeklődés és lelkesedés mellett tartotta meg szervezkedő gyűlését az alsófehérmegyei egyesült ellenzék folyó hó 25-én délelőtt 11 órakor Nagyenyeden. A szervező gyűlésen ezerekre menő közönség gyűlt egybe. A vezérő bizottság megbízásából az országosan szövetkezett pártok, a koalíció képviselőitében megjelentek gróf Teleky Árvéd, Dr Hinléder Fels Ernő, Vertán Endre, Miksa Imre, Bedőházy János, Dézsy Zoltán, Dr Ferenczy Géza orsz. képviselők. Képviselve volt a vármegye teljes intelligenciája. A gyűlés az egyesülést nagy lelkesedéssel mondotta ki határozatképen. Elnökül Gróf Teleky Árvédet választotta meg, ki lelkes beszédet intézett a gyűlésen résztvevőkhöz. Majd Bedőházy János, Vertán Endre és Dézsy Zoltán intéztek beszédet a polgársághoz. Gyűlés után fényes bankettet rendeztek, a melyen Gróf Teleky Árvéd orsz. képviselő a királyra, Dr. Hinléder Fels Ernő Kossuth Ferencre, Bedőházy János a tisztviselőkre, Dézsy Zoltán a tanári karra, Vertán Endre a független polgárookra, Dr Ferenczy Géza Justh Gyulára mondtak pohárköszöntőt. A bankett emelkedett hangulatban d. u. 5 óráig

tartott, mikor is a társaság a sétaterre vonult, a hol a nevezetes nap befejezése képen ellenzéki junialist rendezett a polgárság. A képviselők az esti vonattal fényes társaság kíséretében elutaztak.

Nemzeti ellenállás.

Udvarhelyvármegye tisztviselői az alkotmányért.

A székely anyavármegye közigazgatási tisztviselői kara megértette a magyar országgyűlés képviselőházának felhívását, melyet a „Székely-Udvarhely“ mult számában szórószóra közöltünk.

Hétfőn (e hó 26-án) Dr Damokos Andor alispán elnökleite alatt tartott népes értekezleten egyhangulag állást foglaltak a kormány célba vett törvény- és alkotmányellenes eljárásaival szemben.

Ezen hazafias és mindenestre böles előrelátásról tanuskodó eseményről a „Székely-Udvarhely“ rendkívüli és ingyen szétosztott kiadásban értesítette már hétfőn este 7 órakor a város közönségét, mely örömmel fogadta tisztviselőink férfias magatartását.

Vármegyénk hazafias polgársága is bizonyára méltányolja e nemzeti lelkesedésből eredt határozatot s a közelebről összehívandó törvényhatósági bizottsági közgyűlésen kimondandó határozatban méltóképen gondoskodik tisztviselőink sérthetlenségéről.

A tisztviselők egyértelmű határozata így szól:

Udvarhelyvármegye törvényhatóságának tisztviselői kara, a kör- és községi jegyzők bevonásával mai napon megtartott értekezletén egyhangulag hozott határozattal kimondja, hogy:

teljes tudatában van az alkotmányra letett esküje szentségének, de erre való tekintet nélkül is anynyira át van hatva alkotmányos szabadságunk szeretetétől, hogy semmiféle olyan rendelkezés vagy intézkedés végrehajtását, mely az alkotmányba ütközik, vagy ennek megkerülését célozza, elő nem segíti, elő nem mozdítja, a törvénybe ütköző rendeletek végrehajtását pedig megtagadja. A törvények által előszabott kötelezettségeit azonban a mostani szomorú időszakban is, teljes odaadással, kitartó ügybuzgalommal teljesíti s mindenekben megfelelni igyekszik a rá váró feladatoknak s bármely oldalról támadható jogos kíváncságnak. Fennálló törvényeink és sok vihart kiállott ezeréves alkotmányunk törhetetlenségébe vetett bizalommal s ebből meritett férfias nyugalommal tekint a jövőben bekövetkező események elé, de el van tökélye, hogy hű marad ez ősi székely vármegye hagyományaihoz s alkotmányvédő tisztét a legnagyobb önfeláldozó készséggel fogja teljesíteni.

A politikai helyzetről.

Szabad polgár, szabad államban. Ez a szabadelvűség ábécéje. És oh örök Isten! Magyarországnban egy párt van, mely a „szabadelvű“ nevet bitorolja, holott oly messze van a szabadelvűségtől, mint Makó Jeruzsálemtől. Ez a párt, a mely nem alkotott vezérelveket a szabadelvűségről, hanem vakon követte a Bécsben kijelölt irányt, mely több százados multjának megfelelőleg törölni akarta a magyar alkotmányt, nemzetünk éltető levegőjét. Rövidlátás, önző, hazafiatlan sziv, hatalom utáni vágy jellemezte. Egymás után engedte prédára a hibás 67-es kiegyezésnél fenthagyott csekély szabadságunkat is. Erősítette a Bécs szolgálatába álló nemzetiségeket, a helyett, hogy az egységes magyar államot kiépítette volna. Jövedelmi forrásainkat kiszolgáltatta az osztrák érdekeknek és a nagyhatalmiság dőre fogalmáért agyonsarcolta a polgárt.

Mint a kamarilla magyarországi ügynöke, legszentebb jogunktól, a szólás-szabadságunktól akart a közel multban megfosztani, melyet csak a nemzet által támogatott pártunk éber vezetősége döntött dugába. A nemzet itélete félreállani rendelte.

És mit tett ez a szemérmetlen párt? A hatalmat kezei között tartotta, mert Bécsben kedves, mert szolgál, mert hazafiatlan, mert inkább nézte királyát hitszegőnek, semhogy a hatalomról lemondjon.

Mikor utálat tárgya lett és közel volt ahoz, hogy az alkotmányunk szent templomából a darabontok után kikorbácsolják, a kebeléből küldött egy miniszteriumot Fejérváry vezetése alatt és az ország megtévesztéseért megtagad velük minden közösséget, sőt annak bemutatkozása alkalmával bizalmatlanságot szavaz.

Ennek jellemzésére irodalmi szavakat nehéz találni.

Fényes pávatollal jelent meg, de a közvéleményt, csak a kevésbé éles látókat is addig tévesztette meg, míg meg nem szólalt. Még azon a napon este pártgyűlésen pártfogásukba veszik a kormányt, annak ténykedését törvényes és szabályszerűnek, a magyar alkotmányt védő parlamentet forradalminak, határozatát érvénytelennek jelenti ki.

Most egész párt van, mely az ország egész közvéleménye ellenére az osztrák kamarilla bérenceit védelmébe veszi; 1848-ban csak egy akadt, ki Jellasiich-csal, a kamarilla bérencével egyezkedett, annak kiáltványait közzététel végett elfogadta; Zichy

Jenő gróf volt, kit Görgey Arthur őrnagy, később fővezér szeptember 30-án Csepelszigeten mint hazaárulót kötéllel kivégeztetett.

* * *

Komédiáznak. A Tisza-pártból hárman: Vészi József, Pattyánszky Elek és Botka Béla képviselők valóban kiléptek, ő bennük, a hazafias érzés felülemelkedett. A többi „bizalmatlan” Fejérváry iránt a parlamentben, de a pártkörben és a társadalomban, lapokban, ország-világ előtt dicséretet zeng. Azt mondják az ország színe előtt, hogy alkotmányellenesen létrejött kormány és suba alatt mindent elkövetnek az erősítésére, hatalomba akarják tartani, hogy ők is részesedhessenek tovább; többséget akarnak összehozni az Andrássy-csoporttal és a néppárttal. Fejérváry halmaz ígéretet mutat, melyet Bécsből hoz, de az utóbbiak ismerve azt a szép Rákóczi-verset: „Ne hidj komám a németnek, akármivel hitegetnek” stb. szintén mutogatnak, de — fűgét.

Hogy a komédia teljes legyen, Fejérváry benyújtotta lemondását, de valószínűleg előre kikötve az állásában való megmaradást. A király a generális ur lemondását nem fogadta el.

Hasonlóképp járt 37 főispán is, kik valamennyien meghagytak. Köztük volt megyénk főispánja is. Örömmel vette a kormány bizalmát és marasztaló rendeletét; úgy látszik jobban ragaszkodik hozzánk és a hatalomhoz, mint mi ő hozzát!

* * *

A magyar képviselőháznak két torzszülöttje van. Egyik, amelyet mi udvarhelymegyeiek pironkodva emlegetünk: a „lex Daniel”, ez a szólás-szabadságunktól akart megfosztani, a másik a „lex Szapária”, mely tevékenységi szabadságunktól ohajtott megmenteni.

Mily szerencse, hogy csak kegyes ohaj maradott mindakettő.

Két magyar eredetű intézményünk volt, melyet őseink még Ázsiából magokkal hoztak és ezer évnél hosszabb gyakorlat mellett jónak bizonyult. Egyik az országgyűlés a maga teljes szólás-szabadságával, a másik a megyei szervezet. Ez utóbbi az alkotmányosság helyre-állítása óta, természet-ellenesen, igen gyakran megnyirbáltatott és mikor keze eláncolva, lába földbe ásva, szeme bekötve, Szapáry miniszter Bécs utasítása szerint a kegyelemldöfést akarta megadni. A mindig jókor jövő ébredés után a közvélemény — hazánk szerencséjére — nem a megyei rendszert, hanem Szapáryt sodorta le az élet szinteréről.

Mi lenne most, ha a törvényen kívül feloszlott parlament helyett, a csupán felsőbb rendeletre hallgató megye nem tudná felvenni a harcot a kamarilla ügynökeivel szemben.

Pestvármegye volt az első, melynek törvényhatósági bizottsága a Kossuth Ferenc vezetése alatti ellenzék javaslatára határozatilag kimondja:

I. Minden olyan kormányzati rendszer ellen, mely az országgyűlés kifejezett akarata ellenére kormányoz és a közvagyon felett rendelkezni akar, tiltakozik.

II. Ilyen kormánynak semminemű adót és ujoncot rendelkezésére nem bocsát.

III. A tisztviselőket ilyen kormány támogatásától eltiltja.

IV. A tisztviselőknek teljes elégtételt szerez, ha hivatalos eljárásokért bármely sérelem éri.

Pestvármegyét követte Kolozsvár, majd több vármegye, követi a mi vármegyénk is, ha főispánunk át is vedlik administratorát, mert a törvényes alapon álló nemzet erősebb, mint az alkotmány ellenesen kormányozni akaró uralkodó és csatlósai, mert minden jog a nemzettől ered és megszűntek az isten kegyelméből származó uralkodók.

Minden középkori föltevés sulytalanak bizonyul, ha a tisztviselők lemondanak, vagy megtagadják az engedelmisséget; egy szóval Pestvármegye határozata az ország vár megyéi által végrehajtatik.

A király akarva, nem akarva le kell lépjen az erőszak teréről, le kell mondjon „dicsőn uralkodó” ősei példájáról; a törvényesség mezejét kell felkeresse, alkotmányosság útján kell haladjon és a parlamentáris többséget megbízni annak programja alapján a miniszterium alakításával.

Fejérváryt pedig táborszernagyi ruhájával együtt tegyék spiritusba, helyezték a Nemzeti Muzeumba az utókor gyönyörűségére, hogy ilyen magyar emberek is találkoztak az Urnak 1905-ik évében.

* * *

Szélsőségek gyakran találkoznak. A függetlenségi párt Ausztriával a közösséget megakarja szakítani és azt csupán az uralkodó személyében fentartani, mert Ausztria minden téren minket kihasznál. Ausztriában a „nagy németek” pártja szintén a Magyarországgal való közösség megszakítását követelte a Reichsrath 23-iki ülésében, mert mi — állítások szerint — nem vagyunk őszinte szerződő felek.

Végcélunk egy: az életerőnket megszibasztó köteleket elszakítani, egymástól elválni.

A „nagy németek” e kérdés tárgyalása és a határozatlanképes ház szétoszlása alkalmával azt kiáltották: „Éljen Kossuth”. Egyek vagyunk ezen kívánságban is, még csupán azt tesszük hozzá: „Éljen a perszonál unió”.

KÜLÖNFÉLÉK.

Verje meg az Isten!

Verje meg az Isten,
Veretlen ne hagyja,
Ki a magyar voltát
Egyre megtagadja.
Ki ezt a széphazát
Kutyába se veszi,
De annak kenyerét,
A gyümölcsét eszi...

Verje meg az Isten,
Veretlen ne hagyja,
Ki a becsületét
Másnak bérbe adja.
Szent hagyományait
Cudarul megveti,
S idegen eszméknek
Tömjénét égeti...

Verje meg az Isten,
Veretlen ne hagyja,
Ki a hatalomnak
A talpát is nyalja.
Hitvány szolgaképpen
Keresi a kegyet.
Keresi, hogy mivel
Töltse meg a zsebet...

Verje meg az Isten,
Veretlen ne hagyja,
Legyen szegény koldus,
Vagy akármilyen rangja:
Ki nem munkál közre
A haza javára,
Ki nem gondol másra,
Csakis a hasára...

Verje meg az Isten...!
De mért is beszéljek?
Szégyenlem ezt a kort,
Amelyikben élek.
Hanem annyi gazság
Uralkodik itten...
Oh, hol vagy, hol késél
Bosszuálló Isten?!!

Fülei Sz. Lajos.

— **József főherceg.** A király József Ágost főhercegnek megengedte, hogy boldogult édes atyja nevét viselhesse. E szerint tehát a magyar nemzetnek él az ő szeretett József főhercege s hiszük, hogy nemcsak névleg, de érzélem tekintetében is méltó utóda lesz két elődének.

— **Dr. Hinléder Fels Ernő** orsz. képviselő, lapunk főszerkesztője f. hó 25-én Nagyenyeden léte alkalomával meglátogatta a Bethlen-főtanodát, hol épen évzáró ünnepély volt és a négy legjobb tanuló gyermekét pénzjutalommal tüntette ki. A tanári kar mély elismeréssel mondott köszönetet a nemes szívé adakozónak, ki ugyanazon iskolának volt egykor tanítványa.

— **A városi pénztár** immár napok óta vizsgálja Szaploneczay Mihály belügyminiszteri számtanácsos. Az eddigi eredmény az, hogy 41,800 koronát költségvetés, tehát a képviselőtestület előleges engedélye nélkül, önkényűleg utalványoztak ki a városi pénztárból. A jövő héten megtartandó képviselőtestületi közgyűlésen ez a tárgy is szönyegen lesz.

— **Zsolnay Vilmos,** Pécs szab. kir. város világhírű majolikagyárának tulajdonosa, kedden, a délutáni vonattal városunkba érkezett, hogy a helybeli állami kő- és agyagipari szakiskola évzáró vizsgálatain, mint a kereskedelemügyi miniszter megbízottja résztvegyen.

— **A függetlenségi pártkörök elnökeit** felkérem, hogy a tagok névsorát az elnök és jegyző aláírásával minél hamarabb hozzám beküldeni sziveskedjenek. Dr Gyarmathy.

— **Ravasz Béla** abodi ev. ref. lelkész, Ravasz Árpád jelenleg budapesti tanár testvére, valamint Ravasz Miklós homoródszentpáli birtokos és neje Ferenczi Katalin veje, életének 29-ik, boldog házasságának 3-ik és papságának 4-ik évében elhalt. Hült porait folyó hó 25-én nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra az abodi ev. ref. temetőbe.

— **A székelyföldi kereskedelmi iparkamara** tegnap d. u. 3 órakor Marosvásárhelyt, hivatalos helyiségében teljes-ülést tartott Tauszik B. Hugó kir. tanácsos, elnök vezetésével. Tudomásul vették Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter távozását és Vörös László ur érkezését. Az ülésnek mintegy huszonhárom pontból álló tárgysorozata volt.

— **Halálozás.** Barkóczy Ferencné Papp Z. Róza életének 68-ik, boldog házasságának 50-ik évében folyó hó 27-én a haldoklók szentségének felvétele után elhalt városunkban. Temetése ma (29-én) d. u. 3 órakor lesz a róm. kath. egyház szertartása szerint. Halálát bánatos férjén kívül széleskörű rokonság gyászolja.

— **Az amerikai kivándorlás** folyton szaporodik. — A „Bevándorló” szerint — a múlt héten 3917-en

érkeztek oda Magyarországból. 1008 magyar, 1903 tót, 579 sváb, 359 horvát és 68 oláh.

— **A főrealiskola** ma d. e. 10 órakor az intézet tornacsarnokában tartja az évzáró ünnepélyt, a melyre a t. közönséget tisztelettel meghívja az Igazgatóság.

— **Nagy jégverés** volt Erdővidéken e hó 26-án a délutáni órákban s különösen Vargyas és Zombor községek határán a törökbuzában tett jelentékeny kárt.

— **Máréfalván** Imre Damokosné reggel marháit a csordába kihajtotta s visszajövet lakásán a kapu között összeesett és azonnal meghalt. Valószínűleg szívszélhűdés érte az alig 30 éves asszonyt.

— **Előpatak fürdőre** — mint ot-tani tudósítónk írja — e hó 26-ig 187 fürdővendég érkezett. Már az előszezonzban is nagyszámu díszes vendég sereg gyűlt össze e hirneves székely fürdőn. az ország minden tájáról. Az idei kedvezőtlen időjárás sok látogatót visszatartott, de a rendkívül nagy számban érkezett lakás-megrendelések után itelve, az idei szezon még a tavalyit is felülmúlja; emlékeztet pedig, hogy tavaly mily abnormis száraz meleg és a fűdőzésre kedvező időjárás uralkodott országszerte.

— **Felhőszakadás** volt e napokban Oroszhegy és Zetelaka községekben. A megáradt Busnyák-patak Szentkirály között az utat megrongálta. Zetelakán pedig a kiáradt Szentegyház-as-patak oly erővel rohant a község házába, hogy az ott levő pénzszekrényeket helyükből kizozdította.

— **Országos állatvásárunk** e hó 23., 24. és 25-én folyt le igen jó sikerrel. Felhajtottak 1700 darab szarvasmarhát és eladásra került 1638 drb s így 62 drb kivételével mind elkelt. I. r. jármos ökor párja 680 K, II. r. 560 K, 4 éves tinó 600 K, 3 éves 400 K, 2-éves 300 K, fejős tehén drbja 240 K, hasas 210 K, meddő 200 K, vágni való 180 K, üsző, előhasa 180 K, 2 éves 150 K, 1 éves 80 K, szopós borju 60 K, rugott borju, élő súly kilója 72 f, bivalyör párja 300 K, tehén, hasas darabja 220 K, meddő levágásra 160 K, borju 30 f, juhhus 80 f. Lőfelhajtás 400 drb, melyből 852 drb eladatott. Hatasló darabja 200 K, parasztló 150 K, kocsiló párja I. r. 1000 K, II. r. 500 K.

— **Hermányi virtus.** Magyarhermányban egy kissé különös fogalommal bírnak az emberek nemcsak a magánjogról, hanem az éjszakai nyugalom- és életbiztonságról is. Balló Mózes odaváló lakos minap megneheztelt Kalabér Józsefre s ez elég volt neki arra, hogy a 65 éves ember élete ellen törjön. Éjszakának idején löfegyverrel haragosa ajtóján keresztül lőtt és az öreg Kalabért súlyosan megsebesítette. Ballót a csendőrség letartóztatta és bekísérték a helybeli kir. ügyészség fogházába.

— **A koldus halála.** Szegény ember volt; napról-napra koldulással tengette életét Fenyéd községben Gergely József. Rendetlen életet élt mint a legtöbb koldus, kikről a jószívű emberek alamizna-fillérek adományozásával gondoskodnak. — Rendes ételt, emberhez méltó helyet nem kapnak az ilyen szeren-

csétlenek, mert nálunk nincsenek szegényházak. Nem is igen szoktak törődni a társadalomból koldulásuk miatt kiközösített szegényekkel. Az ilyen emberek esznek, ha kapnak, azonban egy pár fillérjük inkább kerül, ami ételre kevés, de egy-két-három deci pálinkára épen elég s így leginkább étel helyett pálinkát isznak. Így züllött el végképen Gergely József is, akit e héten Fenyéd község között a Busnyák patak partján halva találtak. Az osztrák ármádiára költött teméntelen pénzekből a hasonló sorsban levőknek is jutna egy-egy vármegyei menedékhelyre való, ha oly nagyon éhes nem volna a kedves osztrák sógor és a dicső kamarilla...

— **Tananyag beosztást** a vármegyei elemi népiskolák számára, mint hitelesen értesülünk, Ember János kir. tanfelügyelő nem kíván abban az alakban, mint a mult tanévben volt; a követendő egyöntetű eljárás érdekében a napokban fog körrendeletet kibocsátani, még pedig a közelebről megjelenendő új gondnoksági utasítás értelmében. Addig tehát nem kell a jövő tanévi tananyagbeosztást és órarendet betervezni az érdekelt tanítóknak.

— **Bikafalván** Győrfi István felakasztotta magát s mire észrevették kiszenvedett. Azt állítják, hogy hónapok óta elmebajos volt.

— **Felvétel a főreáliskola internátusába.** A székelyudvarhelyi m. kir. állami főreáliskolával kapcsolatos internátusba az 1905-ik tanévre 60 tanuló vétetik fel, kik közül 40 tanuló 400; 10 tanuló 300 és 10 tanuló 200 korona díjat tartozik fizetni. E helyekre ezennel pályázat hirdetik. Azon szülők, vagy gyamok, kik fiaikat, illetőleg gyámoltjaikat az internátusba felvétetni óhajtják, ebbeli kérésüket f. évi július 15-ig az igazgatósághoz intézve és címezve nyújtásuk be címük és lakó-uk pontos megjelölésével. Bővebb felvilágosítás az igazgatóságnál nyerhető.

— **Az újságolvasó közönség figyelmébe.** A június 1-én kezdődő új negyedév alkalmából bármilyen helyi hírlapra, folyóiratra előfizetéseket elfogad Betegh Pál és Társai könyvkereskedése Székelyudvarhely, Hírlapelőfizető irodáikat különösen ajánljuk egyletek, társaskörök, kávék és vendéglősök részére, kik több lap megrendelésénél a megrendeléssel járó idővességet, utalványt és bélyeget megtakaríthatják, ha a megrendelést velünk intéztetik el. Megrendeléseket egyes lapokra is minden díj felszámítása nélkül elfogadjunk.

Előfizetési felhívás.

A »Székely-Udvarhely« hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap megjelenő függetlenségi és 48-as politikai újság, az Udvarhelyvármegyei függetlenségi és 48-as Kossuth-párt lapjára ezennel előfizetést nyitunk.

Aki szereti az őszinte, igaz magyar szót; aki hiva a Székelyföld magyar nemzeti hivatásának és hazánk függetlenségének, csatlakozzék a »Székely-Udvarhely« kibontott zászlója alá.

Lapunk előfizetési ára a régi marad s ez a címlapon részletesen fel van sorolva.

Vidéki előfizetőinket kérjük az előfizetések megújítására és ismerőseik körében a »Székely-Udvarhely« ajánlására, valamint az esetleges hátralékok sürgős kiegyenlítésére.

Tisztelettel:

A kiadóhivatal.

LEGUJABB.

A sajtószabadság megsértése.

Budapest, jun. 28.

Kristóffy belügyminiszter már a kabinetalakításnál kötelezettséget vállalt, hogy a sajtót megrendszabályozza, különösen pedig a lapok utcai elárúsítását beszünteti. Ujabbant ettől a lépéstől elállottak s e helyett az ugynevezett *éjjeli ügyészekkel* akarják a lapok szétküldését gátolni, azokat anyagilag megkárosítani és így fennállásukat veszélyeztetni.

Főispánok Fejérvárynál.

Budapest, jun. 28.

A főispánok tegnap délelőtt kezdték meg a bemutatkozást az új miniszterelnöknél, a hova külön meghívót kaptak. Három csoportba osztották őket. Az elsőbe 14-en tartoznak. Ezek olyanok, kik a kormánynak rendelkezésére állanak. Hír szerint — ezek között van gróf Haller János volt főispánunk is. A másodikba azokat sorozták, a kiket kapacitálni kell, d — Kristóffy szerint — kaphatók; ezek 24-en vannak, köztük látjuk Hollaki Arthurt, Udvarhelyvármegye főispánját is. A harmadik csoportba azok vannak, akik egyáltalán nem ohajtanak osztrák zsoldba lenni.

Önkéntesek toborzása

Budapest, jun. 28.

A honvédelmi miniszterium köréből kiszivárgott hírek szerint — a most folyamatban levő főispáni tanácskozások egyik tárgyát az képezi, hogy miképpen lehetne a hadköteleseket önkéntes megjelenésre bírni a sorozóbizottságok előtt. A kormány arra szólította fel a főispánokat, hogy részint a rendelkezésükre álló szubvenciós vidéki sajtó útján, részint erre a célra alkalmazandó ügynökökkel igyekezzenek rábeszélni a hadköteleseket, hogy lépjenek be, mint önkéntesek a hadseregbe, mert legalább hamarabb megtudják, hogy beválnak-e vagy nem s esetleg nősiülhetnek vagy életpályát alapíthatnak.

CSARNOK.

Szines ujdonságok.

Gyűjti: Bonta.

A vén baka.

Vörösmarty után szabadon átdolgozta:

Br. Fejérváry Géza.

Mondj le Géza, megkaptad a passzust, Ne vonatoz Bécsbe föl hiába; Mit ér a hír mamelukok nélkül? Pénz sincsen már a láda fiába. Jobb időkben csak megobstrunáltak, Most a passziv tett terére álltak, Mondj le, soká úgy sem húzhatod, Ha elfogyott mameluk hadod. S habár Bécsben szidalom lesz bére: Mondj le Géza, ne gondoldj te véle.

Kié volt ez elfojtott sóhajtas, Mi üvölt, sir e vad rohanatban, Ki dörömböl az ég boltozatján, Mi zokog, mint malom a pokolban? Te vagy Percel? — Miért sirsz örült lélek? Engem is elhagytak a remények. Mondj le, soká úgy sem húzhatod, Ha elfogyott momeluk hadod. S habár Bécsben szidalom lesz bére: Mondj le Géza, ne gondoldj te véle.

Mintha újra hallanók a pusztán A lázadt ember vad keserveit; Vármegyékben lelkes éjlenzés közt Képviselőknék — szűzbeszédeit; Ellenállás szárnya csattogását... — Kerüljem még ezt a forró kását? Mondj le, soká úgy sem húzhatod, Ha elfogyott mameluk hadod. S habár Bécsben szidalom lesz bére: Mondj le Géza, ne gondoldj te véle.

A csillagát, ez a nyomoru nép Nem tanulja meg a regulát! Lemondottam s nem enged cserébe Egy jótányit, nem ad regrutát. Ha sokáig így tart ez a nyáron, Előveszem haditudományom — Legyen bár a király ellenére — Retíráva koncentrálok félre És e futást oly szépen csinálom, Hogy megdicsér érte jó királyom.

Teljesen megbízhatatlan forrásból arról a szenzációs körülményről értesülünk, hogy báró Fejérváry Géza miniszterelnökkel azért nem próbálkoztak eddig azért rendelték most ki, mert a harcias időkre tartogatták.

Ugyanis kisült róla, hogy ő kétszersült — s így a hadsereg élelmezésében nagy szerepe lehet.

1-ször: sült osztrák,

2-ször: parlamenti vállalkozása felsült.

— Most értjük meg, hogy e teljes kisülés miatt nem sült ki a szeme a kabinet bemutatkozása idején.

Cáfolat még nem érkezett.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Évzáró vizsgálat. A helybeli alsófokú ipar és kereskedelmi iskolában is lefolytak az évzáró vizsgálatok. A kereskedelmi tanoncok vizsgálatára június 18-án volt a kereskedelmi főnökök nagy érdeklődése mellett. A tanoncok szép előmenetelt tanusítottak, s míg a vezetőségnek Sterba Ödön elnök mondott meleg köszönetet buzgóságukért, addig a jó előmenetelű tanoncok között a kereskedő főnökök ajándékából 30 korona értékű jutalom-könyvet osztott ki az igazgatóság. Elismerés illeti Székely Dénest, ki a szokott 10 százalék engedménnyel felül még egy pár korona értékű könyvet is ajándékozott.

Az iparostanoncok vizsgálatára munka-, rajz- és íráskiállításával kapcsolatban június 25-én volt. A jó előmenetelű tanulók a városi iparalap terhére 40 korona értékű jutalom-könyvben részesültek; a munka-, rajz- és íráskiállításra pedig összesen 105 K 70 fillért osztott ki az igazgatóság, mely összeg a következő adományokból gyűlt: Az Udvarhelymegyei takarékpénztár ajándékozott 50 koronát, a Zalogház 20 koronát, a Hitelszövetkezet 5 koronát, a Csizmadia-társulat 6 koronát, a Timár-társulat 4 koronát, a cipésmesterektől Benedek Géza gyűjtött 15 K 40 fillért, az asztalos mesterektől Páhán Károly 5 K 30 fillért. A szegénysorsu, jó magaviseletű tanoncok részére rendelkezésre állott a Gyertyánffy-féle alapítvány 24 korona kamatja. — A munkakiállításán összesen 57 tanonc vett részt 78 drbban, az iparágak közül legszebben voltak képviselve 23 tanonccal lakatosok, kovácsok 6—6 tanonccal, szabók 5 tanonccal, cipész, takács és műszövő 3—3 tanonccal, könyvkötő, kerekas, asztalos 2—2 tanonccal, fazekas, fésűs, bádigos 1—1 tanonccal. Kár, hogy épen most, mikor minden téren eleven verseny nyilvánul, a mesterek nem adnak alkalmat tanoncaiknak, hogy már most szokjanak hozzá a versenyhez és próbálkozzanak azzal a küzdelemmel, mely az

élet nagy harcában általában velők lesz. A vizsgálatokat az iskolabizottság megbízásából Betegh Pál elnök vezette, ki a siker fölött örömmel adott meglegedésének meleg szavakban kifejezést. A vizsgálatok iránt megszokott érdeklődést csökkentette ez alkalommal az a körülmény, hogy iparosaink nagy részét a vásáros idő foglalta le. A munkák elbírálását az iparhatóságtól küldött szakbizottság eszközölte, az eljárásról részletes jegyzőkönyv számol be. Kereskedelmi és ipari ügyünk építése mindig édes hazánk jólétének munkálása, akik ebben részt vesznek, áldásos munkát végeznek s méltán illeti őket elismerés. (—v—)

KÖZGAZDASÁG.

Mikor trágyázzuk a réteket. A rétek trágyázását legcélszerűbb ősszel végrehajtani mivel az őszi trágyázásnak számos előnye van a tavaszi trágyázással szemben. Az istállótrágyát, komposztot, ha elegendő mennyiséggel rendelkezünk, ugyancsak ősszel szállítjuk ki a rétekre, mivel egyrészt ősszel vagy télen jobban ráérünk rétejünkkel is bibelődni, másrészt meg ősszel a rét talaja keményebb, a szekerek kerekei nem vágódnak be abba annyira, mint a tavaszi nedves talajba. További előnye az őszi trágyázásnak az, hogy a trágyában levő növényanyagok jobban kilugoztatnak az őszi esők és téli nedvesség által s jobban és tökéletesebben ivódik be ezen növényi anyagokkal telített esővíz vagy hólé a talaj egyes rétegeibe. Tavasszal a visszamaradt komposzt és istállótrágya-hulladékokat jól el kell osztani borona segítségével. Azonban nemcsak az istállótrágyát és komposztot, hanem más trágyaféléket is ősszel illetőleg télen lesz legcélszerűbb elhinteni; mint pl. a fahamut s a rétek trágyázásánál ujabbán gyakran alkalmazott műtrágyaféléket is. Ezeknek őszi elhintése a fent elmondott okokból szükséges, azaz hogy az eső és hólé hatóanyagukat a talajba moshassa be. A mesterséges trágyafélék hatása tehát csak azon esetben mutatkozik mindjárt tavasszal, ha legalább is tél vége felé szórtnak ki, mert ha később alkalmaztatnak, akkor nem bírnak mindjárt az első szénatermésnél érvényesülni, hanem csak később a sarjunál, a mi pedig a gazdára nézve már veszteséget jelenthet. Korai alkalmazás tehát a fő, mert így az összes kalászosoknál érvényesíthetik hatásukat. Tulkorán azonban ne szórassanak ki, mert a könnyebben oldódók nagyon mélyre moshatnak alá. Legmegfelelőbb időpont a tél vége.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. E. Kisbaczon. Az igen érdekes tárcát köszönjük. Székely hazafias munkálkodását — szíves ígérete szerint — jövőre is kérjük. Levél ment.

K. M. I. Ujpest. Kollegiális melegségtől áthatott levél-lapját szívesen fogadtuk. A lapot küldjük. Az ígért cikkeket és tárcákat várjuk.

M. K. Szentmihály. Megkaptuk; közöljük. Máskor is szívesen látjuk.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr. Hínléder Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társai újságkiadó intézete.

Helyközi telefonszám 15.

A felelős szerkesztő helyett:
Betegh Pál
Társ-szerkesztő

Szám: 2774—905. szb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye-székelykereszturi járás, Rugonfalva, Alsósímfalva, Szentmiklós, Bethfalva, Kiskede, Nagykede községekből álló Rugonfalva székhellyel megüresedett körjegyzői állásra pályázatot nyitok.

Felhívom pályázni ohajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérésüket hozzám **1905 évi július hó 1-ig** annál is inkább adják be, mert a később érkező folyamodványokat figyelembe venni nem fogom.

Javadalmazás:

1. Törzsfizetés 160 K. 2. Lakbér 100 K 3. Irodaátalány 82 K 80 f. 4. Utiátalány 130 K. Összesen 1912 K 80 f.

Magánmunkálatok után szabályrendeletileg megállapított díjakat szedheti.

A választást **folgyó évi július 8-ának d. e. 10 órájára** tűzöm ki Rugonfalva község házához.

Székelykeresztur, 1905. június 14.

177. GÁLFFY, főszolgabíró.

Legolesőbb és legesinosabb nyomtatványokat készít Betegh Pál és Társai nyomdája Székelyudvarhely.

Szám: 2544—905. tkvi.

Hirdetmény.

Szentegyházasoláshfalva község telekkönyvi helyesbítés ügyében a telekkönyvi munkálat befejeztetvén, erre nevezve az 1892. évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtoklás tulajdonjogának telekkönyvűkönyvekbe

való bejegyzése és a telekkönyvűkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, ez az az a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. évi 29. t. c. 15. és 17. §-ai alapján, ideértve e §-oknak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-ában és az 1891. évi XVI. t. c. 15 §-a a. pontjában foglalt kiegészítést is, valamint az 1889. évi 38. t. c. 7. §-a és az 1891. évi XVI. t. c. 15. §-a b) pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. évi XXIX. t. c. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis **1905 december 31-ig** bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett, hátrányára nem szolgálhat.

2. Hogy mindazok, a kik az 1886. évi 29. t. c. 17. és 18. §-ainak értelmében, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítéseit is s tényleges birtokos tulajdonjogainak bejegyzése ellenében ellenmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásokat 6 hónap alatt, vagyis **1905. december 31-ig** bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert e meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondások többé figyelembe vétetni nem fognak.

3. Hogy mindazok, kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az annak folyamán

történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat, kik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis **1905. december 31-ig** bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az említett bejegyzéseket csakis a törvény rendes útján és csak az időközben

nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a menyben azokhoz egyszersmint másolatokat is csatoltak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhelyt, 1905. május hó 15-én.

MIHÁLY JÁNOS,

1-3 176. kir. tszéki egyes bíró.

„Hermandol“ klozet-papir a legjobb!**HEGEDÜ, VONÓ, KELLÉKEK ÉS HUOK****SZIVAR-, SZIVARKA-,****DOHÁNYTÁRCÁK****ERSZÉNYEK ÉS PÉNZTÁRCÁK**

MONOGRAMMOK levélpapir és fehérmű bélyegzéshez, minden betűvel, 1 d b 1 kor. Kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSAI

könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Mesés és imakönyvek, zeneművek!

Papírok, írószerek, szivacsok!

Olcsó legyezők és díszműtárak!

Ernst György CUKRÁSZDÁJA ÉS KÁVÉHÁZA

Székelyudvarhelyen, Batthyány-tér 5. szám alatt.

Mindennap kitűnő fagylaltok, friss torták, izletes cukrász-sütemények, jeges és tejes kávé kapható.

HERMANN GYÖRGY**FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN- KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT**

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszmunkák, valamint címtáblák festésére. Fővállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szőszékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelen és jutányos árban. Továbbá működve ifjaknak, kik a festészetben bevezető utmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

BÁMULATOS OLCSÓSÁGU**KÉPES LEVELEZŐLAPOK**

melyek az ezredéves kiállítás főbb nevezetességeit, hazánk nagyobb városait, vidékeit és a történelemből vett eseményeket ábrázolják, előnyös és nagy vételnél fogva bámulatos olcsón

2 darab egy krajcár

Udvarhelymegyében csakis

Betegh Pál és Társai papirkereskedésében Székelyudvarhelyen

kapható, ahol óriási választék áll különféle művészi tárgy és helyi képes lapokból a n. é. közönség rendelkezésére.

Hetenként újdonságok képes levelezőlapokban!

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendellenességében, az epekövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden ne-mében, a nyálkás aranyrban, hasszervi dugulásokban, huygó képződéseiben, mézes huygárban, görvény- és mirigyda-gokban, angolkóros csontlágylás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdőt itál, borral vegyítve páratlan! — Heten-kint háromszor friss töltés! — Raktári SZENTPÉTERY GERGELYNÉL, Székelyudvarhelyt

Kérem a cégre ügyelni!

Rösler és Gábor vaskereskedése**„Az arany patkóhoz“ Székelyudvarhelyen**

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szives tudomására hozni, hogy e napokban Székelykeresztúron, a Kossuth-terén fióküzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és kőrisfagerendelyvel ellátott miskolci váltókéinket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szer-számokat, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vas-árúkat legelőnyösebb árban és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangú gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerke-zetű varrógépraktárunkra, melyek felelősség mellett igen elő-nyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlva magunkat s jóindulatu szives pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely**fióküzlet Székelykeresztúron.****SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA****férfi és női divat-áruháza****Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.**

Uti bördűnk a legnagyobb választékban.

Szappanok, illatszerek, fog- és ruhakelék

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát férfi és női ruhaszövetekben a legolesóbtól a legfiuomabbig, min-dennemű ruházati cikkekben. Kész férfi és iskolás gyer-mekruhákban.

Férfi és női diszkalapok, cipők és nagy választék fehérműekben, kitűnő hazai gyártmányu vásznakban, asztalneműekben és butortakarókban, futószőnyegekben, nagy szőnyegekben.

Összes ruhadiszek, nap- és esőernyőkben nagy választék.

Szabó- és kárpitos kellékekben, bluzok és also-szoknyákban állandó nagy raktár.

Legolesőbb árak!

Nyomatott Betegh Pál és Társai könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1905.